

Oznaka poročila: ARRS-RPROG-ZP-2015/157

ZAKLJUČNO POROČILO O REZULTATIH RAZISKOVALNEGA PROGRAMA

(za obdobje 1. 1. 2009 - 31. 12. 2014)

A. PODATKI O RAZISKOVALNEM PROGRAMU

1. Osnovni podatki o raziskovalnem programu

Šifra programa	P6-0280
Naslov programa	Podobe gospodarske in socialne modernizacije na Slovenskem v 19. in 20. stoletju Images of Economic and Social Modernisation in Slovenia in the 19th and 20th Centuries
Vodja programa	8543 Žarko Lazarevič
Obseg raziskovalnih ur (vključno s povečanjem financiranja v letu 2014)	37740
Cenovni razred	A
Trajanje programa	01.2009 - 12.2014
Izvajalci raziskovalnega programa (javne raziskovalne organizacije - JRO in/ali RO s koncesijo)	501 Inštitut za novejšo zgodovino
Raziskovalno področje po šifrantu ARRS	6 HUMANISTIKA 6.01 Zgodovinisje
Družbeno-ekonomski cilj	10. Kultura, rekreacija, religija in sredstva javnega obveščanja
Raziskovalno področje po šifrantu FOS	6 Humanistične vede 6.01 Zgodovina in arheologija

B. REZULTATI IN DOSEŽKI RAZISKOVALNEGA PROGRAMA

2. Povzetek raziskovalnega programa¹

SLO

Predložena programska zasnova temelji na štirih konceptualnih načelih, in sicer na načelih dolgoročnosti, komparativnosti, kavzalni strukturiranosti in vzajemni celovitosti zgodovinskih procesov. Osnovni namen je raziskati in interpretirati dolgoročne strukturne ekonomske in socialne transformacije na slovenskih tleh na primeru kompleksne problematike izvora, dinamike in pojavnih oblik industrijske družbe znotraj evropskega referenčnega okvira. Za izhodišče postavljamo trditev, da je bila industrializacija tisti proces, ki je temeljito predrugačil gospodarsko in socialno podobo na slovenskih tleh v zadnjih dveh stoletjih. Kot tako jo postavljamo za ozadje analiziranja in razumevanja procesov transformacije/transformacij slovenske družbe na področju socialne in gospodarske modernizacije. Rezultat teh dolgoročnih procesov je bilo oblikovanje industrijske družbe na Slovenskem, ki jo na konceptualni ravni pojmuje in predstavljamo kot dinamičen vzročno-posledičen večplasten proces sprememb (spreminjanj) gospodarske in socialne strukture. Znotraj tega referenčnega okvira torej izpostavljamo temeljno raziskovalno in interpretativno vprašanje, o kakšnih prehodnih (transformacijah) iz agrarne v industrijsko in iz industrijske v postindustrijsko družbo lahko govorimo na Slovenskem v preteklih dveh stoletjih? Torej skušamo problematizirati oziroma preveriti v zgodovinski perspektivi tip/e in tipološke značilnosti industrijske družbe na Slovenskem, oziroma različne načine prepletanja preteklosti in sedanjosti. Natančneje rečeno, zastavljamo si vprašanje, o kakšni/h industrijski/h družbi/ah na Slovenskem lahko sploh govorimo s pojavnega ter kvalitativnega in kvantitativnega vidika, v nadaljevanju pa tudi problematiziramo industrializacijo kot pot nenehnega napredka, ki prevladuje v starejši zgodovinski literaturi. Raziskovalni lok zajema dolgo dobo dveh stoletij, znotraj katerih se posamezna obdobja precej razlikujejo med seboj glede zasnove družbene ureditve, dinamike in globine razvojnih tendenc in vpetosti v širši prostor. Želja, da bi se izognili vtisu izjemnosti/izdvojenosti gospodarsko-socialnih pojavov in fenomenov na slovenskem ozemlju, pred raziskovalce postavlja zahtevo po primerjalni umestitvi raziskovalnih problemov v konkretni čas, prostor in družbeno okolje Habsburške monarhije ter Jugoslavije v monarhistični ali socialistični inačici, ter samostojne slovenske države znotraj širšega evropskega konteksta. Dopolnilno izhodišče vsebinske problematizacije je v soočanju makro in mikro nivojev, ko s študijo primerov (»case studies«) v središče postavljamo ljudi, njihove percepcije in odzive ter aktivno vlogo pri procesih (pre)oblikovanja družbenega in gospodarskega okolja znotraj dinamike industrializacije oziroma različnih stopenj industrijske družbe.

ANG

The submitted programme scheme is based on four conceptual principles: long-term nature, comparativeness, causal structure and mutual comprehensiveness of historical processes. The basic purpose of the project is to research and interpret the long-term structural economic and social transformation in Slovenia on the basis of an example of a complex issue of the origin, dynamics and manifestations of the industrial society without the European reference framework. Therefore we try to focus on or check, within the historical perspective, the type(s) and typological characteristics of the industrial society in Slovenia or the various ways of how the past and the present are intertwined. More precisely, we asked ourselves what kind(s) of (an) industrial society (societies) in Slovenia we can even talk about from the manifestation, quality and quantity viewpoints; furthermore, we also explore industrialisation as the path of continuous progress, dominating the older historical literature. The research encompasses an extensive period of two centuries, within which the individual eras differ from one another significantly in regard to social systems, dynamics and depth of developmental tendencies embedded in the wider context. Attempting to avoid the impression of exclusiveness of the economic and social developments and phenomena in the Slovenian territory, the researchers face the demand to comparatively place the research problems into a concrete time frame, space and social environment in the Habsburg Monarchy, Yugoslavia in its monarchy and socialist versions, as well as the independent Slovenian state within the broader European context. The additional basis of the substantive focus is the confronting of macro and micro levels, where, through case studies, people are placed in the centre, together with their perceptions, responses and active roles in the processes of reshaping the social and economic environment in the context of the dynamics of industrialisation or the various stages of industrial society.

3. Poročilo o realizaciji predloženega programa dela na raziskovalnem programu, (vključno s predloženim dopolnjenim programom dela v primeru povečanja financiranja raziskovalnega programa v letu 2014)²

SLO

Cilji raziskovalnega programa Podobe gospodarske in socialne modernizacije v letih 2009 – 2014 so bili opredeljeni kot raziskava in interpretacija dolgoročne strukturne ekonomske in socialne transformacije na slovenskih tleh na primeru kompleksne problematike izvora, dinamike in pojavnih oblik industrijske družbe znotraj evropskega referenčnega okvira. V zasnovi raziskovalnega programa je bilo predvideno, da bomo poleg globalno slovenskega

položaja raziskovalno tematizirali tudi posamezne primere. Študije primerov smo zastavili kot ilustracijo širših družbenih in ekonomskih procesov. Delo programske skupine je bilo poglobljeno in izjemno obsežno. Poleg raziskovalnega dela je skupina skrbela za redno diseminacijo svojega dela z objavami v domačem in mednarodnem tisku, na domačih in mednarodnih konferencah, z monografskimi publikacijami, s prenosom znanja v univerzitetnem študiju in drugim obsežnim strokovnim delom, s spodbujanjem sodelovanja z drugimi raziskovalnimi skupinami in strokovnimi javnostmi iz različnih družboslovnih in humanističnih ved. Obsežno je bilo tudi mednarodno sodelovanje z raziskovalnimi skupinami iz Avstrije, Nemčije, Češke, Slovaške, Srbije, Bolgarije in Japonske. S tem smo utrjevali identiteto skupine v domačem in mednarodnem prostoru. Programska skupina je edina v Sloveniji, ki se že dve desetletji sistematično posveča gospodarski in socialni zgodovini. Po zaslugi njenega dela je omogočen dialog slovenske historiografije z mednarodnim zgodovinopisnim prostorom. Člani programske skupine so v pretekli programski periodi med drugim objavili 10 avtorskih znanstvenih monografij, bili uredniki 8 znanstvenih monografij, objavili 78 izvornih znanstvenih člankov, 109 znanstvenih poglavij v monografskih publikacijah, 5 preglednih znanstvenih člankov, 27 strokovnih člankov, 16 znanstvenih prispevkov na konferencah. Naše raziskovalno delo je bilo razdeljeno na dve ravni, na makro raven (slovenska raven v komparativni perspektivi) in mikro raven (študije primerov). S študijami primerov smo v naše raziskovalno delo vnašali pomembne poudarke o percepcijah in značilnostih procesov in manifestacij industrializacije na slovenskih tleh. Makro in mikro raven sta bili v našem konceptu komplementarni, saj so v študijah primerov nastopali ljudje in ustanove na ozadjih velikih socialnih in gospodarskih procesov. Vsebinsko je raziskovalno delo potekalo na treh vsebinskih sklopih, ki so združevali opredeljene cilje programa. V prvem sklopu smo raziskovali strukturne ekonomske spremembe, v drugem socialne spremembe, v tretjem pa konstrukcije in percepcije historičnih stvarnosti. Pri strukturnih ekonomskih spremembah smo raziskovali in strnili rezultate o oblikovanju slovenskega regionalnega gospodarstva po drugi svetovni vojni v okviru komunistične gospodarske ureditve. Veliko raziskovalne energije smo vložili v raziskovanje tranzicijskega obdobja, kot prvi na področju zgodovinopisja. V okviru teh raziskav smo analitično celovito predstavili procese transformacije gospodarstva (tržna ekonomija, makroekonomska stabilizacija, privatizacija), t.i. »realnega« in finančnega sektorja in spremljajočo socialno transformacijo (industrijsko delavstvo, socialno varstveni sistemi). Pri finančnem sektorju smo našo raziskavo še razširili na komparativni kontekst Jugovzhodne Evrope v celotni dobi 20. stoletja in evropskega konteksta v času do druge svetovne vojne s stališča strukture poslovanja, ekonomskega pomena in učinkovitosti poslovanja. Kot osrednje gibalno na ekonomskem področju smo predpostavili podjetništvo, kjer smo za čas do druge svetovne vojne natančno analizirali podjetniško strukturo Slovenije. S tem smo odprli tudi temo vprašanja ekonomske pobude in struktur in tehnik upravljanja podjetij. Na ta vsebinska vprašanja so dajale odgovore študije podjetniških podvigov, študije razvoja posameznih podjetij časa do druge svetovne vojne in strategij in praks vodenja komunističnih podjetij. V tem oziru izpostavljamo študijo o mehanizmih in lastnostih upravljanja socialističnih podjetij na primeru direktorjev na presečišču strokovnosti in ideološko-politične odvisnosti. Raziskovalno delo smo dopolnjevali s tematikami globalnih razmerij med trgovino, podjetji in državo v kontinuiteti industrijske dobe. Izpostavljali smo raziskovalno analizo podjetij kot ekonomskega in socialnega prostora. V ta namen smo preučili podjetje Kolektor iz Idrije, momente podjetniške in tehnološke uspešnosti, transformacije v devetdesetih letih 20. stoletja in njegove internacionalizacije. Med lokalnimi (regionalnimi) manifestacijami velja izdvojiti študiji o ekonomsko strukturnih spremembah na primeru Postojne in Maribora. Primera sta bila izbrana načrtno, saj imamo v primeru Postojne opravka s pozno in disperzno industrializacijo, ki je bila značilna za večino slovenskega prostora. Na drugi strani je bil Maribor primer, ki je prednjačil v industrializacijskih procesih, a hkrati tudi v deindustrializacijskih v času tranzicije. Ti različni izkušnji pričata o regionalnih razlikah, katerih merjenje in ekonomsko-politično konstituiranje in upravljanje je bilo tudi sestavni del naši raziskovalnih naporov.

Kontekstu ekonomskih strukturnih sprememb smo dodajali tudi vsebine iz socialne zgodovine zaradi vzajemnosti procesov. Iz vsebin socialne modernizacije je potrebno izpostaviti študijo o zgodovini alkoholizma. Raziskava je bila večplastna in je zajemala delno ekonomske (cenenost produkcije) in zlasti socialne aspekte alkoholizma (bolezni, socialno patološka dejanja, družbeno percepcijo, vidike in okoliščine potrošnje, moralo, institucionalizirano in neformalno protialkoholno politiko). Pomemben vsebinski sklop je skupina opredelila v raziskavah življenjskih stilov, kjer je veliko raziskovalne pozornosti namenjala momentom potrošništva. Raziskovalni fenomen potrošništva v industrijski dobi smo opredelili kot družbeno konstitutivni element, kot družbeni proces, ki je postopno mehčal in odpravljal tradicionalno zasnovano družbe, hierarhična razmerja med spoloma in javnosti in v družini. Potrošnjo in življenjsko raven, kot pomembno točko komunistične gospodarske in socialne politike, smo z ravni analitičnega merjenja pojavnih oblik in sestavnih elementov raziskovalno vpeli v kontekst konstituiranja in prikrajanja življenjskih stilov v drugi polovici 20. stoletja. V konceptualizacijo

raziskovanja potrošništva smo umestili tudi oglaševanje kot gospodarsko in družbeno prakso, ki ga je dopolnjeval kritični pretres okolja, vznika in življenjskih ciklov blagovnih znamk. Modernizacijske tendence smo zasledovali tudi na področju higienizacije okolja, discipliniranja in seksualizacije ženskega telesa in bivanja v dobi meščanske morale, razpete med imaginarijem zasebnosti in javnosti svoje podobe. Tretja skupina programskih vsebin je zajemala raziskovanje konstrukcije in percepcije historičnih realnosti v navezavi z razpoznavo prevladujočimi vrednostnimi sistemi. V tem okviru smo v preteklem obdobju kot prvi raziskovalno tematizirali vsebine historičnih konceptov osebne in družbene samo-odgovornosti, ki je determiniral vlogo posameznika v družbenem okolju na normativni ravni kot tudi na ravni prakse. Drugi poudarek tega sklopa je obsegal konceptualizacijo in raziskavo fenomena ekonomskega nacionalizma, to je vnos kategorije nacionalizma kot razvojne gospodarske strategije.

4. Ocena stopnje realizacije programa dela na raziskovalnem programu in zastavljenih raziskovalnih ciljev³

SLO

Izvajanje raziskovalnega programa je potekalo v skladu z načrtom dela, ki smo ga predvideli v programski zasnovi. Potekalo je v zastavljenem obsegu tako glede vsebine kot tudi raziskovalnega obdobja modernizacijskih procesov v času industrializacije. Skupina ima razvit notranji sistem evalvacije uspešnosti posameznega člana in skupine kot celote s stališča bibliografije, odpiranja raziskovalnih problemov, odmevnosti rezultatov raziskovalnega dela in drugega strokovnega udejstvovanja oziroma popularizacije naše znanstvene discipline v zainteresiranih javnostih. Rezultati vsakoletnih internih evalvacij kažejo, da smo raziskovalne cilje uresničevali v načrtovanem obsegu in dinamiki. Navsezadnje o tem priča obsežna bibliografija programske skupine, ki obsega blizu 600 bibliografskih enot s področja ekonomske in socialne zgodovine.

5. Utemeljitev morebitnih sprememb programa raziskovalnega programa oziroma sprememb, povečanja ali zmanjšanja sestave programske skupine v letu 2014⁴

SLO

Program dela programske skupine, prav tako tudi ne cilji projekta se niso spreminjali. Le v letu 2012 je nastala manjša sprememba v sestavi programske raziskovalne skupine zaradi upokojitve enega člana. Zaradi načrtovanja upokojitve in s tem organizacije in prerazporeditve dela posameznih članov ni prišlo do zastoja ali krnitve programa dela in ciljev raziskovalnega programa.

6. Najpomembnejši znanstveni rezultati programske skupine⁵

Znanstveni dosežek			
1.	COBISS ID	249091840	Vir: COBISS.SI
	Naslov	SLO	Plasti prostora in časa
		ANG	Layers of time and space: from economic history of Slovenia up to WW II
	Opis	SLO	Avtor v monografiji predstavlja strukturne spremembe v slovenski ekonomiji v času do druge svetovne vojne. Spremembe so postavljene v historični kontekst Habsburške monarhije in Jugoslavije z upoštevanjem transformacij v srednje in jugovzhodni evropski regiji.
		ANG	Author presents in monograph the structural economic changes in Slovene economy in the period up to WW II. The changes are analyzed in the different historical context of Hapsburg monarchy and Yugoslavia regarding the economic transformations in the region of Central and SE Europe.
	Objavljeno v	Inštitut za novejšo zgodovino; 2009; 466 str.; A': 1; Avtorji / Authors: Lazarevič Žarko	
	Tipologija	2.01 Znanstvena monografija	
2.	COBISS ID	248397568	Vir: COBISS.SI
	Naslov	SLO	Pijane zverine

		ANG	Drunken beasts: on moral and pathological history of alcoholism in Slovenia
	Opis	SLO	V monografiji je sintetično predstavljen alkoholizem kot huda socialna bolezen v dobi modernizacije in industrijske družbe. Predstavljeno je družbeno in ekonomsko ozadje ter manifestacije alkoholizma v različnih družbenih slojih.
		ANG	In the monograph author deals with the issue of alcoholism as a social illness in the time of industrial society up to WW II. Problem of alcoholism is analyzed in the framework of social, economic and living conditions and with emphasis on different social strata's.
	Objavljeno v	Zgodovinsko društvo; 2009; 180 str.; A': 1; Avtorji / Authors: Studen Andrej	
	Tipologija	2.01 Znanstvena monografija	
3.	COBISS ID	258331392	Vir: COBISS.SI
	Naslov	SLO	Judovska skupnost v Sloveniji na predvečer holokavsta
		ANG	Jewish Community in Slovenia in the Eve of Holocaust
	Opis	SLO	V monografiji, prve te vrste, avtor predstavlja geografsko oziroma regionalno distribucijo židovske skupnosti ter njeno socialno in ekonomsko strukturiranost oziroma njeno mesto znotraj slovenske družbe na predvečer druge svetovne vojne oziroma holokavsta.
		ANG	In the monography, first one in Slovenia, the author is presenting regional distribution, the social and economic composition of jewish population and the place and the role of jewish community in slovene society in the eve of the WW II, when holocaust happend.
	Objavljeno v	Zgodovinsko društvo; 2011; 160 str.; A': 1; Avtorji / Authors: Pančur Andrej	
	Tipologija	2.01 Znanstvena monografija	
4.	COBISS ID	261228032	Vir: COBISS.SI
	Naslov	SLO	Prelom s starim in začetek novega
		ANG	Break with the old and the beginning of the new
	Opis	SLO	Monografija je prva celovita zgodovinska raziskava s področja gospodarske zgodovine za čas samostojne Slovenije (tranzicija) in je ena redkih pri proučevanju sodobne gospodarske zgodovine tudi v širšem postsocialističnem prostoru.
		ANG	Monography is the first one comprehensive research of economic history of independent Slovenia (transition period) and is also one of the rare cases of such deep research in the post socialist world.
	Objavljeno v	Inštitut za novejšo zgodovino; 2012; 520 str.; A': 1; Avtorji / Authors: Lorenčič Aleksander	
	Tipologija	2.01 Znanstvena monografija	
5.	COBISS ID	268523520	Vir: COBISS.SI
	Naslov	SLO	Pot do slovenske narodnogospodarske suverenosti 1945-1991
		ANG	Towards Slovene national economy 1945 -1991
	Opis	SLO	Monografija Jožeta Prinčiča je prva monografska avtorska sintetizacija ekonomske zgodovine slovenskega prostora v drugi polovici dvajsetega stoletja. Nastala je na osnovi dolgoletnega raziskovalnega dela, obsežne originalne empirične baze in aktualne znanstvene literature. Temeljno vodilo avtorja je bila analiza historičnega razvoja, ki je pripeljala do slovenskega nacionalnega gospodarstva v letu 1991.
			Scientific monograph of Jože Prinčič is the first economic history of Slovenia

	ANG	in the second half of the 20.th Century. It was written as a result of long term research work on the basis of original sources and contemporary scientific literature. Main emphasis is on analysis of historical backgrounds which contributed to the establishment of Slovene national economy.
Objavljeno v	Inštitut za novejšo zgodovino; 2013; 388 str.; Avtorji / Authors: Prinčič Jože	
Tipologija	2.01 Znanstvena monografija	

7. Najpomembnejši družbeno-ekonomski rezultati programske skupine⁶

Družbeno-ekonomski dosežek			
1.	COBISS ID	247438592	Vir: COBISS.SI
	Naslov	SLO	Podobe modernizacije
		ANG	Images of modernization: chapters on economic and social modernization of Slovenia in 19. and 20. Century
	Opis	SLO	V monografiji so predstavljeni posamezne etape modernizacijskih procesov v 19. in 20 stoletju na področju razvoja ekonomskega zgodovinopisja, podjetniškega sektorja, regionalnega razvoja in sprememb življenjskega stila.
		ANG	In the monograph are presented different aspects of modernization processes in 19. and 20 Century in the areas of development of economic history within the Slovene historical science, entrepreneurial sector, regional development and transformation of life style.
	Šifra	C.02 Uredništvo nacionalne monografije	
	Objavljeno v	Inštitut za novejšo zgodovino; 2009; 508 str.; A': 1; Avtorji / Authors: Lazarevič Žarko, Lorenčič Aleksander	
	Tipologija	2.01 Znanstvena monografija	
2.	COBISS ID	250979072	Vir: COBISS.SI
	Naslov	SLO	Mesto in gospodarstvo
		ANG	City and the economy
	Opis	SLO	Monografija prinaša obravnave različnih aspektov gospodarskega in socialnega razvoja Maribora v 20. stoletju v primerjalnem kontekstu slovenskega in srednjeevropskega historičnega prostora. temeljni poudarek je na analitičnih študijah struktur in dinamike konvergentnih in divergentnih procesov na globalni in lokalni ravni.
		ANG	The Monograph brings in public discussion different aspects of economic and social development of Maribor in 20th century in the comparative context of Slovene and Central European historical framework. The basic emphasis is on analytical studies of structures and dynamics of the convergence and divergence processes on global and local levels.
	Šifra	C.02 Uredništvo nacionalne monografije	
	Objavljeno v	Inštitut za novejšo zgodovino; Muzej narodne osvoboditve; 2010; 616 str.; A': 1; Avtorji / Authors: Oset Željko, Berberih-Slana Aleksandra, Lazarevič Žarko	
	Tipologija	2.01 Znanstvena monografija	
3.	COBISS ID	264199680	Vir: COBISS.SI
	Naslov	SLO	Iz malega v veliki svet
		ANG	History of concern Kolektor (1963-2013)

	Opis	SLO	Analiza podjetja Kolektor na izvirnem podjetniškem gradivu je potekala v širokem loku polstoletnega obstoja podjetja v času in prostoru komunistične in kapitalistične gospodarske ureditve. Raziskava je potekala na podlagi podmene o podjetju kot ekonomskem in socialnem prostoru. Tako so bila tematizirana raziskovalna vprašanja historične kontinuitete, razvojnih etap, razvojne in raziskovalne dejavnost, inovativnosti, razmerij med domačimi in tujimi vlagatelji, struktur in tehnik upravljanja in vodenja podjetij, tranzicijskih transformacij in lastniškega preoblikovanja, internacionalizacije, globalizacije in diverzifikacije, definiranja in upravljanja blagovnih znamk, konceptov družbene odgovornosti, dolgoročne ekonomske učinkovitosti, poslovnih modelov in organizacije podjetja. Analiza je pokazala, da je Kolektor stopil na pot prepoznavnosti in ekspanzije po najbolj osnovnih merilih podjetniške uspešnosti.
		ANG	With the monography were presented the results of the analysis of the concern Kolektor, one of the most globalized slovene compay. The monography (research) was based on the assumption of the company as a economic and social space. the following research questions were thematisized: historical continuity, development phases, R&D procesess, foreign investments, structure of management models, transitional transformation, privatization, management of brands, concepts of social responsibility, long-term business efficiency, business models, internationalization and globalisation.
	Šifra	F.02 Pridobitev novih znanstvenih spoznanj	
	Objavljeno v	Kolektor group; 2012; 318 str.; Avtorji / Authors: Lazarevič Žarko	
	Tipologija	2.01 Znanstvena monografija	
4.	COBISS ID	264729344	Vir: COBISS.SI
	Naslov	SLO	Pomisli na jutri
		ANG	Think on tomorrow: on the history of (self)responsibility
	Opis	SLO	Gre za prvo nacionalno monografijo na temo historičnih manifestacij samoodgovornosti v slovenskem prostoru. Raziskovalci so odprli dosedaj netematizirana vprašanja v historičnem raziskovanju. Tako so kontekstualizirali problematiko dela s stališča delovne etike, nedela oziroma užitka ter historičnega koncepta nezaposlenosti, javno in zasebno prakso na področju zdravstva, tehnologije, pokojninskih sistemov ter ideološko političnih kriterijev na primeru komunistične ideologije in prakse.
		ANG	This is the first national monography on the historical features of social and personal responsibility in slovene historiography. Research group opened the new aspects of research in economic and social history. the following questions are contextualized: ethics of work, leissure, healt, social wallfare systems, unemployment, technology in the era of capitalistic and communist economic and social systems.
	Šifra	C.02 Uredništvo nacionalne monografije	
	Objavljeno v	Inštitut za novejšo zgodovino; 2012; 280 str.; A': 1; Avtorji / Authors: Studen Andrej	
	Tipologija	2.01 Znanstvena monografija	
5.	COBISS ID	3155060	Vir: COBISS.SI
	Naslov	SLO	Zgodovina korupcije in žalitev visokih političnih osebnosti
		ANG	History of curruption in Slovenia
	Opis	SLO	Monografija je prva v Sloveniji, ki v ospredje raziskovalnega interesa postavlja korupcijo. Različni primeri pojavnih oblik korupcije so predstavljeni na primeru študij primerov.
			Monograph is the first one with corruption as a main topic within the

	ANG	slovene historiography. The research of corruption and insult of high political person is presented with the use of case studies.
Šifra	C.02	Uredništvo nacionalne monografije
Objavljeno v	Zgodovinsko društvo Celje; 2013; 92 str.; A': 1; Avtorji / Authors: Studen Andrej, Batagelj Borut	
Tipologija	2.01	Znanstvena monografija

8. Drugi pomembni rezultati programske skupine²

Delo skupine je zaznala tudi širša javnost, saj sta dve monografiji, ki sta nastali kot rezultat raziskovalnega dela programske skupine, dobili širše družbeno priznanje. Tako je bil Andrej Studen, s svojo monografijo o zgodovini alkoholizma nagrajen z nagrado Clio za najboljše delo s področja zgodovinopisja v letu 2009. Nagrado podeljuje Zveza zgodovinskih društev Slovenije, osrednje zgodovinarsko strokovno združenje. Aleksander Lorenčič pa je za svojo študijo o ekonomski tranziciji v Sloveniji prejel priznanje ARRS za izjemno dosežek na področju zgodovinopisja v letu 2012.

9. Pomen raziskovalnih rezultatov programske skupine³

9.1. Pomen za razvoj znanosti⁹

SLO

Programska skupina je raziskave dolgoročnih strukturnih ekonomskih in socialnih transformacij industrijske družbe na slovenskih tleh umestila znotraj evropskega referenčnega okvira. Če želimo umestiti slovensko gospodarsko-socialno izkušnjo v geografsko širši prostor Srednje Evrope oziroma Evrope kot celote, potem je za celostno analizo nujno primerjalno soočanje slovenskih razmer z bližnjo in daljno okolico. Tak pristop nam zagotavlja stvarno primerjavo in ovrednotenje slovenskega gospodarskega in socialnega razvoja. Hkrati pa pridejo do izraza tudi slovenske posebnosti in značilnosti v vsakokratnem ožjem in širšem gospodarskem, družbenem in političnem okolju. Zanimariti pa tudi ni mogoče, da se nam sočasno izrisuje tudi vpetost Slovenije v evropske gospodarsko-socialne historične dimenzije, to je vpetost v procese in silnice, ki niso bile samo slovenska posebnost, temveč so bile značilnost okolij, v katerih so živeli Slovenci v preteklosti. Hkrati programska skupina uporablja različne metodološke pristope in običajne historiografske metodološke pristope nadgrajuje z interdisciplinarnostjo. Programska skupina utrjuje specifično področje gospodarske in socialne zgodovine znotraj slovenske historiografije ter zagotavlja njegovo prepoznavnost v širšem evropskem znanstvenem prostoru. Skupina razvija lastne metodološke prijeme, se ukvarja z lastnimi raziskovalnimi predmeti in tako pridobiva lastno identiteto tako znotraj zgodovinopisja kot v okviru humanistike in družboslovja.

ANG

The programme group places the research of long-term structural economic and social transformations of the industrial society in Slovenia into the European frame of reference. If we want to include the Slovenian economic and social experiences into the wider geographical area of Central Europe or Europe as a whole, then it is necessary to carry out a comparison of the Slovenian situation with its closer as well as broader environment in order to complete an integral analysis. Such an approach ensures a realistic comparison and evaluation of Slovenian economic and social development. At the same time, Slovenian distinctiveness and characteristics in the closer and broader economic, social and political environment are emphasized each time. It is also not possible to neglect the fact that simultaneously we also see the incorporation of Slovenia into the European economic and social historical dimensions, into the processes and forces, which were not only a Slovenian peculiarity, but were characteristic of the environments where Slovenians used to live in the past. At the same time the programme group is used to apply various methodological approaches and upgrade the usual historiographic methodology with interdisciplinarity. The programme group paves the way for a specific area of economic and social history within Slovenian historiography, ensuring its recognition in the broader European scientific environment. The group keeps developing its own

methodological approaches, delving into its own research subjects, thus acquiring more and more of its own identity within historiography as well as in the context of humanities and social sciences.

9.2. Pomen za razvoj Slovenije¹⁰

SLO

Na konceptualni in vsebinski ravni je program temeljil na načelih Resolucije o nacionalnem raziskovalnem in razvojnem programu in to v tistih točkah, ki v ospredje postavljajo vprašanja nacionalne identitete, njene razpoznavnosti in spoznavanje sodobne zgodovine. Hkrati dejavno utrjuje slovensko identiteto v evropskem in širšem mednarodnem prostoru. Neposredni pomen raziskave ima posledice na področju ohranjanja in celovitega predstavljanja nacionalne kulturne dediščine. Historične dimenzije tehnološkega in socialnega vidika industrializacije slovenskega ozemlja vnašajo v dosedanjo konceptualizacijo kulturno-zgodovinskega spomina dodatne prvine. Gre za razpoznavno in analitično, na sintetični ravni prezentirano interakcijo med tehnologijo in družbo v dolgem časovnem obdobju poldruega stoletja. Izvedba predlaganega programa s sintetiziranjem znanja širi najprej razpravni prostor sodobnega slovenskega zgodovinopisja s področja gospodarske in socialne zgodovine. Pridobitev novega vedenja o interakciji med družbo in tehnologijo v širokem vsebinskem zamahu tako na področju empirije kot interpretativnega okvira omogoča komuniciranje slovenske znanstvene sfere s tujimi strokovnimi krogi in nudi empirično-interpretativno podlago drugim humanističnim in družboslovnim disciplinam v Sloveniji. Z izmenjavo znanja in izkušenj v širšem mednarodnem prostoru povečuje vpetost v sodobne tokove na področju zgodovinopisja in spodbuja nadgrajevanje domačih spoznanj s korpusom izsledkov iz evropskega in svetovnega konteksta. V komunikaciji z mednarodnim okoljem, s tujimi akademskimi javnostmi, postaja slovenska gospodarska in socialna zgodovina prepoznavna in umeščena v širše evropske in svetovne komparativne historične preglede. Tako omogočimo, da tuje javnosti našo preteklost uporabljajo kot enega od elementov za legitimacijo odnosa do nas v sedanosti. S pedagoško dejavnostjo in pripravo učbenikov i drugih učnih gradiv omogoča skupina tudi pretok znanja iz znanstvene v izobraževalno sfero. Z drugimi diseminacijskimi postopki pa v historični perspektivi omogoča razumevanje soodvisnega razmerja med družbo in tehnologijo. Izpostaviti tudi velja krepitev oz. spodbujanje družbene občutljivosti o pomenu tehnične oziroma tehnološke dediščine kot sestavnega dela nacionalne kulturne dediščine in s tem tudi elementa nacionalnega samozavedanja.

ANG

The submitted program, at the conceptual and substantive level, was based on the principles of the The Resolution on the National Research and Development Programme in the points emphasizing the questions of national identity, its distinctiveness and familiarisation with contemporary history. At the same time it actively strengthens the Slovenian identity in the European and wider international arena. The research has a direct impact on the field of preserving the national cultural heritage and presenting it in a comprehensive manner. Historical dimensions of the technological and social aspects of industrialisation of the Slovenian territory introduce additional elements into the conceptualisation of the cultural and historical memory as it exists now. The work involves a distinctive and analytic interaction between technology and society in a long period of time, covering a century and a half, presented at the synthetic level. The realisation of the program with the knowledge synthesised keeps further expanding the area of discussion within contemporary Slovenian historiography in the field of economic and social history. The acquisition of new realisations about the interaction between society and technology in a broad context in the empirical as well as interpretative framework allows for the communication of the Slovenian scientific sphere with foreign expert circles, ensuring empirical and interpretative foundations for other humanities and social science discipline

10. Zaključena mentorstva članov programske skupine pri vzgoji kadrov v obdobju 1.1.2009-31.12.2014¹¹

10.1. Diplome¹²

vrsta usposabljanja	število diplom
---------------------	----------------

bolonjski program - I. stopnja	6
bolonjski program - II. stopnja	
univerzitetni (stari) program	35

10.2. Magisterij znanosti in doktorat znanosti¹³

Šifra raziskovalca	Ime in priimek	Mag.	Dr.	MR	
28400	Mitja Sunčič	☐	☒	☐	
13395	MARIJA POČIVAVŠEK	☐	☒	☐	
29513	Aleksander Lorenčič	☐	☒	☐	
0	Zdenka Kresnik	☒	☐	☐	

Legenda:

- Mag.** - Znanstveni magisterij
Dr. - Doktorat znanosti
MR - mladi raziskovalec

11. Pretok mladih raziskovalcev – zaposlitev po zaključenem usposabljanju¹⁴

Šifra raziskovalca	Ime in priimek	Mag.	Dr.	Zaposlitev	
		☐	☐	<input type="text" value=""/>	

Legenda zaposlitev:

- A** - visokošolski in javni raziskovalni zavodi
B - gospodarstvo
C - javna uprava
D - družbene dejavnosti
E - tujina
F - drugo

12. Vključenost raziskovalcev iz podjetij in gostovanje raziskovalcev, podoktorandov ter študentov iz tujine, daljše od enega meseca, v obdobju 1.1.2009-31.12.2014

Šifra raziskovalca	Ime in priimek	Sodelovanje v programski skupini	Število mesecev	
		<input type="text" value=""/>		

Legenda sodelovanja v programski skupini:

- A** - raziskovalec/strokovnjak iz podjetja
B - uveljavljeni raziskovalec iz tujine
C - študent – doktorand iz tujine
D - podoktorand iz tujine

13. Vključevanje v raziskovalne programe Evropske unije in v druge mednarodne raziskovalne in razvojne programe ter drugo mednarodno sodelovanje v obdobju 1.1.2009-31.12.2014¹⁵

SLO

Člani programske skupine so v pretekli raziskovalni periodi sodelovali sodelujejo tudi v mednarodni mreži in evropskem projektu DARIAH: Digital Research Infrastructure for Arts and Humanities. Člani so bili aktivno udeleženi v strateškem in poslovno logističnem paketu. Dr. Nina Vodopivec je vsebinsko koordinirala projekt s prijavitelji in drugimi partnerji (komunikacija in med sektorsko sodelovanje), je sodelovala pri vseh mednarodnih srečanjih in spletnih sestankih, pri finančnem vodenju vložka Inštituta za novejšo zgodovino, predstavitvi

DARIAH v Sloveniji (ARRS, MVZT in pri pripravi ESFRI nacionalnega načrta) in v delovni skupini za strateško načrtovanje. Njeno delo v omenjeni skupini je zajelo predvsem identificiranje razvoja in posameznih pobud na področju digitalne humanistike (in digitalne raziskovalne infrastrukture) v Sloveniji in v Evropi. Dr. Žarko Lazarevič se je kot vodja slovenskega dela projekta aktivno angažiral pri pripravi poslovno logističnega načrta za fazo konstrukcije in delovanja DARIAH (v okviru poslovno logističnega modela) in je aktivno sodeloval pri vseh skupinskih sestankih in plenarnih zasedanjih kot predstavnik Inštituta za novejšo zgodovino. Člani programske skupine so bili vpeti v obširno mednarodno sodelovanje, tako prek udeležb na različnih mednarodnih konferencah kot tudi pri izvajanju mednarodnih projektov. Člani programske skupine so tako vsebinsko tudi neposredno tesno vpeti v mednarodno mrežo South-Eastern European Monetary History Network – SEEMHN, ki združuje raziskovalce analitičnih oddelkov centralnih bank in akademsko raziskovalno sfero. Člani programske skupine so dejavno sodelovali z raziskovalci iz Republike Češke iz Inštituta za gospodarsko in socialno zgodovino Karlove univerze v Pragi pri izvajanju bilateralnega projekta Modernizacija češke in slovenske družbe. Skupaj z raziskovalci z Univerze v Tokiu sodelujemo pri izvajanju bilateralnega projekta Komparativna analiza japonskih in slovenskih učbenikov za zgodovino – strukture, vsebine in interpretacije. Dr. Žarko Lazarevič je dejaven tudi v društvu za slovenske študije v Združenih državah Amerike, Society for Slovene Studies, kjer je bil v letu 2010 izvoljen za člana izvršilnega odbora (Executive committee). Nadalje je dr. Lazarevič tudi član izdajateljskega/uredniškega sveta Megatrend Review (International Review of Applied Economics), ki jo v Beogradu izdaja Megatrend univerzitet. V Romuniji pa je član znanstvenega sveta revije Romanian Magazine of Financial and Banking History, ki jo izdaja univerza v Oradei. V letu 2012 smo prav tako zaključili izvajanje bilateralnega projekta Jugovzhodna Evropa med zahodom in vzhodom: ekonomija, politika, kultura med 19. in 21. stoletjem, ki smo ga izvajali skupaj s partnersko organizacijo Institute of Balkan Studies, Bulgarian Academy of Science, Sofija.

14. Vključenost v projekte za uporabnike, ki so v obdobju trajanja raziskovalnega programa (1.1.2009–31.12.2014) potekali izven financiranja ARRS¹⁶

SLO

--

15. Ocena tehnološke zrelosti rezultatov raziskovalnega programa in možnosti za njihovo implementacijo v praksi (točka ni namenjena raziskovalnim programom s področij humanističnih ved)¹⁷

SLO

--

16. Ocenite, ali bi doseženi rezultati v okviru programa lahko vodili do ustanovitve spin-off podjetja, kolikšen finančni vložek bi zahteval ta korak ter kakšno infrastrukturo in opremo bi potrebovali

možnost ustanovitve spin-off podjetja	☐ DA ☒ NE
potrebni finančni vložek	EUR
ocena potrebne infrastrukture in opreme ¹⁸	

17. Izjemni dosežek v letu 2014¹⁹

17.1. Izjemni znanstveni dosežek

Znanstveni monografiji:

STUDEN, Andrej. Pijane zverine : o moralni in patološki zgodovini alkoholizma na Slovenskem v dobi meščanstva, (Zgodovini.ce, 9). Celje: Zgodovinsko društvo, 2009. 180 str., ilustr. ISBN 978-961-91222-9-7. [COBISS.SI-ID 248397568]
(nagrada Zveze zgodovinskih društev Slovenije CLIO za zgodovinsko najboljšo monografijo v letu 2009)

LORENČIČ, Aleksander, Prelom s starim in začetek novega : tranzicija slovenskega gospodarstva iz socializma v kapitalizem (1990-2004), (Zbirka Razpoznavanja, 15). Ljubljana: Inštitut za novejšo zgodovino, 2012. 520 str., ilustr. ISBN 978-961-6386-33-3. [COBISS.SI-ID 261228032]
Nagrada: Izjemni znanstveni dosežek 2012 - Humanistika - 6.01-Zgodovinopisje
Nagrada: Priznanje Ervina Dolenca za najboljši zgodovinopisni prvenec - Humanistika - 6.01-Zgodovinopisje

17.2. Izjemni družbeno-ekonomski dosežek

C. IZJAVE

Podpisani izjavljam/o, da:

- so vsi podatki, ki jih navajamo v poročilu, resnični in točni;
- se strinjamo z obdelavo podatkov v skladu z zakonodajo o varstvu osebnih podatkov za potrebe ocenjevanja in obdelavo teh podatkov za evidence ARRS;
- so vsi podatki v obrazcu v elektronski obliki identični podatkom v obrazcu v papirnati obliki;
- so z vsebino poročila seznanjeni in se strinjajo vsi izvajalci raziskovalnega programa.

Podpisi:

*zastopnik oz. pooblaščen oseba
matične RO (JRO in/ali RO s
koncesijo):*

in

vodja raziskovalnega programa:

Inštitut za novejšo zgodovino

Žarko Lazarevič

ŽIG

Kraj in datum:

Ljubljana

11.3.2015

Oznaka poročila: ARRS-RPROG-ZP-2015/157

¹ Napišite povzetek raziskovalnega programa v slovenskem jeziku (največ 3.000 znakov vključno s presledki – približno pol strani, velikost pisave 11) in angleškem jeziku (največ 3.000 znakov vključno s presledki – približno pol strani, velikost pisave 11). [Nazaj](#)

² Napišite kratko vsebinsko poročilo, v katerem predstavite raziskovalno hipotezo in opis raziskovanja. Navedite ključne ugotovitve, znanstvena spoznanja, rezultate in učinke raziskovalnega programa in njihovo uporabo ter sodelovanje s tujimi partnerji. V primeru odobrenega povečanja obsega financiranja raziskovalnega programa v letu 2014 mora poročilo o realizaciji programa dela zajemati predložen program dela ob prijavi in predložen dopolnjen program dela v letu 2014. Največ 12.000 znakov vključno s presledki (približno dve strani, velikosti pisave 11). [Nazaj](#)

³ Realizacija raziskovalne hipoteze. Največ 3.000 znakov vključno s presledki (približno pol strani, velikosti pisave 11). [Nazaj](#)

⁴ V primeru bistvenih odstopanj in sprememb od predvidenega programa dela raziskovalnega programa, kot je bil zapisan v predlogu raziskovalnega programa oziroma v primeru sprememb, povečanja ali zmanjšanja sestave programske skupine v zadnjem letu izvajanja raziskovalnega programa, napišite obrazložitev. V primeru, da sprememb ni bilo, navedite: "Ni bilo sprememb.". Največ 6.000 znakov vključno s presledki (približno ena stran, velikosti pisave 11). [Nazaj](#)

⁵ Navedite znanstvene dosežke (največ pet), ki so nastali v okviru izvajanja raziskovalnega programa. Raziskovalni dosežek iz obdobja izvajanja programa vpišete tako, da izpolnite COBISS kodo dosežka – sistem nato sam izpolni naslov objave, naziv, IF in srednjo vrednost revije, naziv FOS področja ter podatek, ali je dosežek uvrščen v A'' ali A'. [Nazaj](#)

⁶ Navedite družbeno-ekonomske dosežke (največ pet), ki so nastali v okviru izvajanja raziskovalnega programa. Družbeno-ekonomski dosežek iz obdobja izvajanja programa vpišete tako, da izpolnite COBISS kodo dosežka – sistem nato sam izpolni naslov objave, naziv, IF in srednjo vrednost revije, naziv FOS področja ter podatek, ali je dosežek

uvrščen v A'' ali A'.

Družbeno-ekonomski dosežek je po svoji strukturi drugačen kot znanstveni dosežek. Povzetek znanstvenega dosežka je praviloma povzetek bibliografske enote (članka, knjige), v kateri je dosežek objavljen.

Povzetek družbeno-ekonomskega dosežka praviloma ni povzetek bibliografske enote, ki ta dosežek dokumentira, ker je dosežek sklop več rezultatov raziskovanja, ki je lahko dokumentiran v različnih bibliografskih enotah. COBISS ID zato ni enoznačen, izjemoma pa ga lahko tudi ni (npr. prehod mlajših sodelavcev v gospodarstvo na pomembnih raziskovalnih nalogah, ali ustanovitev podjetja kot rezultat programa ... - v obeh primerih ni COBISS ID). [Nazaj](#)

⁷ Navedite rezultate raziskovalnega programa iz obdobja izvajanja programa v primeru, da katerega od rezultatov ni mogoče navesti v točkah 6 in 7 (npr. ker se ga v sistemu COBISS ne vodi). Največ 2.000 znakov vključno s presledki (približno 1/3 strani, velikost pisave 11). [Nazaj](#)

⁸ Pomen raziskovalnih rezultatov za razvoj znanosti in za razvoj Slovenije bo objavljen na spletni strani: <http://www.sicris.si/> za posamezen program, ki je predmet poročanja. [Nazaj](#)

⁹ Največ 4.000 znakov vključno s presledki (približno 2/3 strani, velikost pisave 11). [Nazaj](#)

¹⁰ Največ 4.000 znakov vključno s presledki (približno 2/3 strani, velikost pisave 11). [Nazaj](#)

¹¹ Upoštevajo se le tiste diplome, magisteriji znanosti in doktorati znanosti (zaključene/i v obdobju 1.1.2009–31.12.2014), pri katerih so kot mentorji sodelovali člani programske skupine. [Nazaj](#)

¹² Vpišite število opravljenih diplom v času izvajanja raziskovalnega programa glede na vrsto usposabljanja. [Nazaj](#)

¹³ Vpišite šifro raziskovalca in/ali ime in priimek osebe, ki je v času izvajanja raziskovalnega programa pridobila naziv magister znanosti in/ali doktor znanosti ter označite doseženo izobrazbo. V primeru, da se je oseba usposabljala po programu Mladi raziskovalci, označite "MR". [Nazaj](#)

¹⁴ Za mlade raziskovalce, ki ste jih navedli v tabeli 11.2. točke (usposabljanje so uspešno zaključili v obdobju od 1.1.2009 do 31.12.2014), izberite oz. označite, kje so se zaposlili po zaključenem usposabljanju. [Nazaj](#)

¹⁵ Navedite naslove projektov in ime člana programske skupine, ki je bil vodja/koordinator navedenega projekta. Največ 6.000 znakov vključno s presledki (približno ena stran, velikosti pisave 11). [Nazaj](#)

¹⁶ Navedite naslove projektov, ki ne sodijo v okvir financiranja ARRS (npr: industrijski projekti, projekti za druge naročnike, državno upravo, občine idr.) in ime člana programske skupine, ki je bil vodja/koordinator navedenega projekta. Največ 6.000 znakov vključno s presledki (približno ena stran, velikosti pisave 11). [Nazaj](#)

¹⁷ Opišite možnosti za uporabo rezultatov v praksi. Opišite izdelke oziroma tehnologijo in potencialne trge oziroma tržne niše, v katere sodijo. Ocenite dodano vrednost izdelkov, katerih osnova je znanje, razvito v okviru programa oziroma dodano vrednost na zaposlenega, če jo je mogoče oceniti (npr. v primerih, ko je rezultat izboljšava obstoječih tehnologij oziroma izdelkov). Največ 3.000 znakov vključno s presledki (približno pol strani, velikosti pisave 11). [Nazaj](#)

¹⁸ Največ 1.000 znakov vključno s presledki (približno 1/6 strani, velikost pisave 11) [Nazaj](#)

¹⁹ Navedite en izjemni znanstveni dosežek in/ali en izjemni družbeno-ekonomski dosežek raziskovalnega programa v letu 2014 (največ 1000 znakov, vključno s presledki, velikost pisave 11). Za dosežek pripravite diapozitiv, ki vsebuje sliko ali drugo slikovno gradivo v zvezi z izjemnim dosežkom (velikost pisave najmanj 16, približno pol strani) in opis izjemnega dosežka (velikost pisave 12, približno pol strani). Diapozitiv/-a priložite kot priponko/-i k temu poročilu. Vzorec diapozitiva je objavljen na spletni strani ARRS <http://www.arrs.gov.si/sl/gradivo/>, predstavitev dosežkov za pretekla leta pa so objavljena na spletni strani <http://www.arrs.gov.si/sl/analize/dosez/>. [Nazaj](#)

Obrazec: ARRS-RPROG-ZP/2015 v1.00b
BA-AA-64-D8-93-1C-BE-E0-07-0B-CA-81-45-24-FB-D4-F3-AC-E6-73